

Hur går det i Habo kommun? En redogörelse av nuläget och möjliga vägar till ständig förbättring...

Miljö- och hållbarhetsstrateg

Anna Lööv

2020-08-27

HABO KOMMUN

En överblick över våra mål & åtaganden

- Vi har hittills jobbat med
 - 14 regionala miljömål
 - 26 mål i föregående miljöprogram (8 övergripande, 18 delmål)
 - 10 mål i kemikalieplanen

- Vi har åtagit oss drygt 130 åtgärder
 - 66 regionala åtgärder
 - 52 åtgärder i föregående miljöprogram
 - 10 åtgärder i kemikalieplanen

HABO KOMMUN

Slutlig uppföljning miljöprogram 2014-2019

Kommunen har varit framgångsrik med att genomföra många åtgärder, men inte nått riktigt lika långt med att nå övergripande mål och delmål.

Framgångar	Fortsatt potential till förbättring
<ul style="list-style-type: none">• anpassningar inför klimatförändringar• grönstruktur, natur- och kulturmiljövärden	<ul style="list-style-type: none">• fossilbränslefria transporter• kunskapen om miljö, energi och klimat

HABO KOMMUN

Exempel på genomförda åtgärder

- Förnybar energi – solceller
- Klimatanpassning – kartläggning av risker kopplat till förändrat klimat
- Upphandling – policy inkluderar hållbarhetsaspekter

HABO KOMMUN

Erfarenheter att ta med...

- Framgångsfaktorer:
 - avsatt budget, t.ex. genom miljömålsporten
 - systematiskt och integrerat i den löpande verksamheten
 - synergieffekter med andra styrande dokument och mål inom kommunen
 - tydlig styrning och ledning på strategisk nivå
- Flaskhalsar och hinder är bland annat
 - brist på budget, resurser
 - otydlig ansvarsfördelning och samordning

HABO KOMMUN

Uppföljning våra åtaganden de regionala miljömålsprogrammen

Regionalt åtgärdsprogram	Antal åtaganden
Grön handlingsplan 2018-2022	12 åtgärder
Hälsans miljömål 2016-2020	15 åtgärder
Minskad klimatpåverkan 2015-2019	6 åtgärder
Vattnets miljömål 2017-2021	11 åtgärder
Anpassning till ett förändrat klimat 2015-2019	22 åtgärder

- Habo kommun har totalt åtagit sig 66 åtgärder.
- 28 av 66 åtgärder är genomförda
- 10 åtgärder är genomförda till hälften
- 14 åtgärder är påbörjade
- 11 åtgärder är inte påbörjade

HABO KOMMUN

Exempel på genomförda åtgärder

- Energideklaration fordon
- Ökad återvinning av avfall
- Skydd av värdefulla träd
- Friluftaktiviteter för barn och ungdomar
- Strategi och rutiner vid värmebölja för ökat skydd för riskgrupper
- Klimatanpassningsaspekter i översiktsplanen

HABO KOMMUN

Uppföljning kemikalieplanen 2017-2021

Tillsammans har förvaltningarna och bolagen nått tre av de tio målen i kemikalieplanen. Samtidigt har vi inte påbörjat arbete för tre andra mål inom fokusområdena.

Framgångar	Fortsatt potential till förbättring
<ul style="list-style-type: none">• informationskampanj i grundskolan om kemikalier• kemikaliesmart förskola - riskbedömning och utfasning av leksaker och skadliga inventarier	<ul style="list-style-type: none">• kemikaliekraV på ramavtal• kompetensutveckling för beslutsfattare, chefer och medarbetare inom förskola och grundskola

HABO KOMMUN

Slutsatser

- För att klara målen och genomföra alla åtgärder behöver vi påbörja de åtgärder, som inte kommit igång än.
- Vi behöver också säkerställa att de resultat vi redan nått fortsatt håller i sig, så vi inte tappar i genomförandet.
 - Ex. andelen systemadministratörer som genomgått utbildning har sjunkit från 55 % till 35 %.
 - Konsekvenser: avgörande med kunskap för att vi ska kunna nå målet inom fokusområdet systematisk kemikaliehantering

HABO KOMMUN

Rekommendationer

- prioritera att öka andelen kemiska produkter med farosymbol som blir riskbedömda
- inventera fastigheter och utfasning av särskilt farliga ämnen
- förvaltningar ställer gemensamma kemikaliekraV med de kommunala bolagen på ramavtal
- utbildning för beslutsfattare och chefer samt medarbetare inom förskola och grundskola

HABO KOMMUN

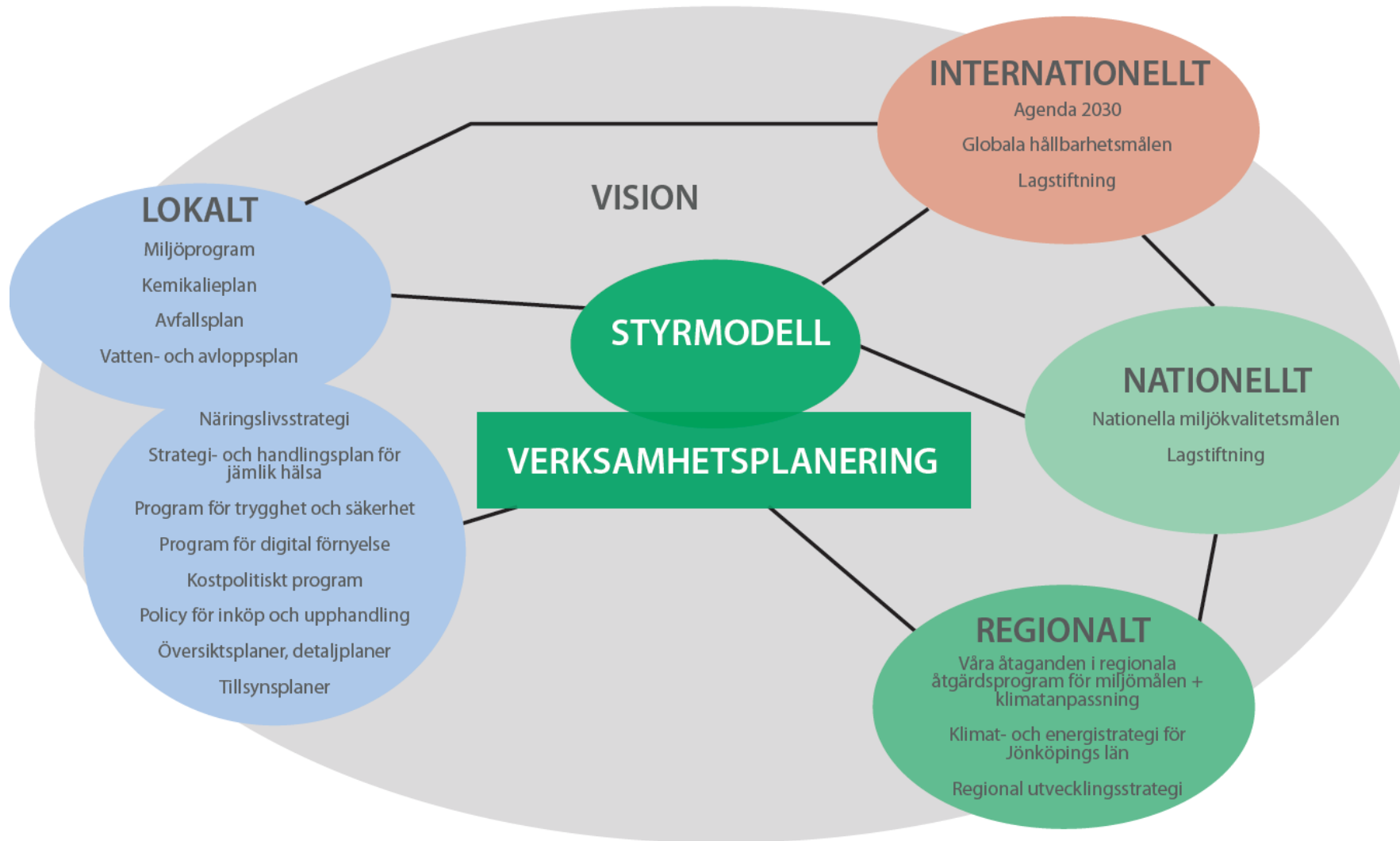
Det strategiska miljö/hållbarhetsarbetet i Habo kommun

- Utgår från Agenda 2030 och vår vision Habo kommun – den hållbara kommunen för hela livet och innefattas i kommunfullmäktiges grunduppdrag.
- Flera byggstenar i hållbarhetsarbetet:
 - Habo kommuns miljöprogram
 - kemikalieplanen 2017-2021 och
 - våra åtaganden i de regionala åtgärdsprogrammen för miljömålen samt klimatanpassning
 - många styrande dokument som berör social och ekonomisk hållbarhet
t.ex. policy för inköp och upphandling, strategi och handlingsplan för jämlik hälsa, näringslivsstrategi, kostpolitiskt program

HABO KOMMUN

Översikt strategiskt miljöarbete i Habo kommun

HABO KOMMUN

Överblick miljöprogram

Miljöprogram 2014-2019

- Många mål och indikatorer
- Många åtgärder och aktiviteter
- Omfattande material
- Inte integrerat i övrig verksamhetsplanering

Förslag miljöprogram 2020-2030

- Gemensam viljeinriktning
- Färre mål och indikatorer
- Inga åtgärder och aktiviteter - årliga handlingsplaner
- Fördelat ansvar
- Renodling - mål och uppdrag som ingår i andra styrande dokument omfattas inte
- Ordinarie process enligt styrmodellen och verksamhetsplanering

HABO KOMMUN

Förutsättningar och avgränsningar

Förslaget bygger på:

- de globala målen i Agenda 2030
- nationella miljö kvalitetsmålen
- Habo kommuns vision ”den hållbara kommunen för hela livet”.

Miljöprogrammet består av fyra fokusområden:

Fokusområde	Målgrupp
1 En klimatsmart kommun 2 Hållbar konsumtion och produktion 3 Hållbart nyttjande av natur, vatten och mark	- riktar sig till förtroendevalda, chefer och medarbetare inom kommunens verksamheter och bolag.
4 Utbildning, kommunikation och engagemang	- riktar sig även till kommuninvånare, företag och föreningar inom kommunens geografiska område.

HABO KOMMUN

Genomförande och ansvar

- Kommunstyrelsen ska ansvara för programmet, dess årliga uppföljning och översyn vid behov.
- Kommunens verksamheter och bolag ska ansvara för att ta fram årliga handlingsplaner, utifrån varje verksamhets möjlighet att påverka utvecklingen. Planerna ska förankras i nämnder och bolag.
- Kommunens verksamheter och bolag finansierar åtgärder och aktiviteter i handlingsplaner enligt ordinarie budgetprocess. Miljömålsporten finns kvar som en möjlighet till finansiering.
- Miljö- och hållbarhetsstrategen ska ansvara för att driva, utveckla, följa upp och synliggöra kommunens miljö- och hållbarhetsstrategiska arbete. Grunden för uppdraget är Agenda 2030.

HABO KOMMUN

Ambition och viljeinriktning

Förslaget innehåller en ambition och viljeinriktning att Habo kommuns verksamheter ska bidra till en miljömässigt hållbar utveckling genom att vi:

- agerar och planerar långsiktigt genom att inkludera **miljöhänsyn** i våra beslut i nämnder, bolag och styrelser.
- förstår **miljökonsekvenserna** av vårt agerande och tar ansvar för den miljöpåverkan som uppstår i vårt dagliga arbete.
- effektiviserar vår **resursanvändning** och utgår från de planetära resurser vi har och verkar för att inte överskrida dessa.
- **skapar möjligheter och uppmuntrar** medarbetare, kommuninvånare, näringsliv och föreningar till ett aktivt miljö- och hållbarhetsarbete med fokus på förbättringsarbete och miljömedveten livsstil.

Fokusområden, mål och indikatorer

- Totalt 20 mål och 33 indikatorer
- Kopplade till globala hållbarhetsmålen

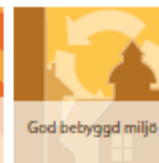
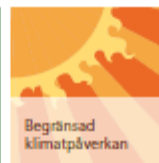
Fokusområden	Mål	Indikatorer
1. En klimatsmart kommun	8	11
2. Hållbar konsumtion och produktion	6	11
3. Hållbart nyttjande av natur, vatten och mark	2	4
4. Utbildning, kommunikation och engagemang	4	7

HABO KOMMUN

Riktlinjer - en klimatsmart kommun

Kommunen ska verka för en klimatsmart kommun genom att energikonsumtion- och produktion och val av fordon och drivmedel bidrar till minskad klimatpåverkan och lägre direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser.

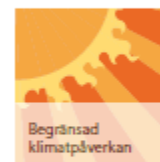
Fokusområde 1: En klimatsmart kommun

Mål	Indikator	Ansvar för genomförandet ¹
1. Mellan år 2020-2030 ska de kommunala om- och nybyggnationerna vara miljöcertifierade enl. SGBC:s kriterier för Miljöbyggnad. Indikator 1 och 3 ska alltid uppfylla kravet för guld och det samlade betyget för alla indikatorer ska minst vara brons.	1.1 Andel kommunal om- och nybyggnation som är klassad som Miljöbyggnad enl. SGBC och där kommunen är byggherre (procent). 80% av dessa ska uppnå ett samlat betyg för silver och övriga betyget brons. Indikator 1 och 3 ska alltid uppfylla kravet för guld.	<i>Habo bostäder, Tekniska förvaltningen</i>
2. Kommunens verksamheter och bolag ska under åren 2020-2030 endast använda energi (el och värme) från fjärrvärme och/eller förnybara källor.	2.1 Andel energi från förnybara energikällor i kommunala lokaler (Ja/nej eller procent).	<i>Habo Energi, Tekniska förvaltningen</i>
3. Kommunen ska producera minst 2100 MWh/år förnybar el (varav 1 400 MWh småskalig vattenkraft och 700 MWh soel) senast år 2030.	3.1 Total kommunal förnybar elproduktion (MWh).	<i>Habo Energi, Tekniska förvaltningen</i>
	3.2 Total installerad effekt solceller på kommunala byggnader och mark (MWh).	<i>Habo Energi, Tekniska förvaltningen</i>
	3.3 Total kommunal elproduktion från småskalig vattenkraft (MWh).	<i>Habo Energi</i>
4. Kommunen ska producera minst 30 000 MWh/år förnybar energi (övrig energiproduktion exklusive el) senast år 2030.	4.1 Total kommunal förnybar energiproduktion, exklusive el (MWh).	<i>Habo Energi</i>
5. Kommunens fordonsflootta ska vara fossilbränslefri år 2030. Referens: 2018: 41,3 procent.	5.1 Andel miljöfordon inom fordonsflottan (procent).	<i>Kommunledningsförvaltningen samt samtliga förvaltningar</i>
6. Kommunens personbilar ska vara fossilbränsle fria år 2025.	6.1 Andel miljöbilar bland personbilar inom fordonsflottan (procent).	<i>Kommunledningsförvaltningen samt samtliga förvaltningar</i>
7. Kommunens upphandlade transporter ska ske med förnybara drivmedel senast 2030.	7.1 Andel förnybara drivmedel vid kommunens upphandlade transporter (procent).	<i>Kommunledningsförvaltningen samt samtliga förvaltningar</i>
8. Infrastrukturen för miljöbilar ska byggas ut.	8.1 Antal laddpunkter ägda av kommunen och antal offentliga laddplatser i kommunen (st).	<i>Habo Energi, Tekniska förvaltningen</i>
	8.2 Antal tankställen för biogas (st).	<i>Kommunledningsförvaltningen</i>

¹ Huvudansvarig för genomförandet markeras med kursiv stil.

Riktlinjer - hållbar konsumtion och produktion

Kommunen ska arbeta för att effektivisera resursanvändning genom miljömedveten upphandling och främja en hållbar konsumtion och dessutom uppmuntra till en hållbar produktion. Kommunen ska arbeta för att minimera miljö- och klimatpåverkan från den kommunala verksamhetens livsmedelskonsumtion och avfallshantering.

Fokusområde 2: Hållbar konsumtion och produktion

Mål	Indikator	Ansvar för genomförandet ¹
9. Livscykelanalyser (LCA) ska vara en naturlig del i upphandlingsprocessen och lämpliga miljökrav ska ställas, då upphandlingen bedöms ha betydande miljöpåverkan.	9.1 Andel avtal där miljökrav ställs (procent).	<i>Kommunledningsförvaltningen</i>
	9.2 Andel upphandlingar där livscykelanalyser gjorts, i de fall upphandlingen bedömts ha betydande miljöpåverkan (procent)	<i>Kommunledningsförvaltningen</i>
10. Kommunens verksamheter ska främja fossilfria produkter enligt principer för cirkulär ekonomi vid upphandling.	10.1 Andel upphandlingar där krav ställs för att främja fossilfria produkter (procent).	<i>Kommunledningsförvaltningen</i> samt samtliga förvaltningar
11. Kommunens verksamheter ska minimera sin resursanvändning genom ökad digitalisering.	11.1 Minskad mängd papperskonsumtion (utskriftsark) i kommunala verksamheter (kg).	<i>Kommunledningsförvaltningen</i> samt samtliga förvaltningar
	11.2 Antal e-tjänster som kommunen erbjuder (st).	<i>Kommunledningsförvaltningen</i> samt samtliga förvaltningar
12. Kommunen ska arbeta aktivt för att minimera miljö- och klimatpåverkan från livsmedelskonsumtionen.	12.1 Andel närproducerade livsmedel i kommunala verksamheter (procent).	<i>Tekniska förvaltningen</i>
	12.2 Andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter (procent).	<i>Tekniska förvaltningen</i>
13. Kommunen ska källsortera allt sitt avfall (inklusive matavfall) senast år 2023.	13.1 Andel källsorterat hushållsavfall ² (procent).	<i>Tekniska förvaltningen</i> samt samtliga förvaltningar
	13.2 Andel källsorterat övriga fraktioner ³ (procent).	<i>Tekniska förvaltningen</i> samt samtliga förvaltningar
14. Matsvinnet från de kommunala tillagnings- och beredningsköken ska minska.	14.1 Mängd kantinsvinn, mäts genom stickprov (kg/%)	<i>Tekniska förvaltningen</i>
	14.2 Mängd tallrikssvinn, mäts genom stickprov (kg/%)	<i>Tekniska förvaltningen</i>

¹ Huvudansvarig för genomförandet markeras med kursiv stil.

² Omfattar hushållsavfall som kommunen ansvarar för, se vidare i "Avfallsplan 2019-2022 för Jönköping, Habo och Multsjö kommuner"

³ Övriga fraktioner, dvs. enligt producentansvar, se vidare i "Avfallsplan 2019-2022 för Jönköping, Habo och Multsjö kommuner"

Riktlinjer - hållbart nyttjande av natur, vatten och mark

Kommunen ska arbeta för ett hållbart nyttjande av natur, vatten och mark. Kommunen ska värna om en hållbar markanvändning genom att främja de ekosystemtjänster som naturen erbjuder. Kommunen ska vara rustad för att möta de klimatförändringar vi inte råder över.

Fokusområde 3: Hållbart nyttjande av natur, vatten och mark

Mål	Indikator	Ansvar för genomförandet ¹
15. Kommunen ska arbeta för att främja ekosystemtjänster vid planering och drift.	15.1 Antal insatser som avser produktion/anläggningsarbeten av gata/parkområde (st)	<i>Tekniska förvaltningen</i>
	15.2 Antal insatser som avser nyproduktion av områden med bebyggelse (st)	<i>Tekniska förvaltningen</i>
16. Kommunen ska vara väl anpassad efter klimatförändringar och de samhällspåverkande konsekvenser som följer av dessa.	16.1 Antal kvadratmeter gröna tak på kommunala byggnader (st).	Tekniska förvaltningen
	16.2 Andel verksamheter för vilka en risk- och sårbarhetsanalys inför ett förändrat klimat har genomförts (procent).	<i>Kommunledningsförvaltningen, Räddningstjänsten, Miljöförvaltningen, Tekniska förvaltningen</i>

¹Huvudansvarig för genomförandet markeras med kursiv stil.

Riktlinjer - Utbildning, kommunikation och engagemang

Kommunen ska genom informationsinsatser kommunicera miljö- och klimatrelaterade frågor till medarbetare, kommuninvånare, företag och föreningar i syfte att öka engagemanget för och delaktigheten i en miljömässigt hållbar utveckling.

Fokusområde 4: Utbildning, kommunikation och engagemang

Mål	Indikator	Ansvar för genomförandet ¹
17. Kommunen ska utbilda och engagera sina anställda för att skapa ett aktivt miljö- och hållbarhetsarbete.	17.1 Andel medarbetare som har genomgått webbaserad grundläggande miljöutbildning (nyanställda och medarbetare som inte tidigare genomgått utbildningen) (procent).	<i>Kommunledningsförvaltningen</i>
	17.2 Den webbaserade utbildningen är reviderad år 2023 och 2026 (ja/nej).	
18. Kommunen ska engagera elever och barn i skolor och förskolor för att skapa ett aktivt miljö- och hållbarhetsarbete.	18.1 Andel elever och barn som deltagit i genomförda miljö- och hållbarhetsprojekt/aktiviteter (procent).	<i>Barn- och utbildningsförvaltningen</i>
	18.2 Antal företag och föreningar som deltagit i arrangemang/aktiviteter med miljö- och hållbarhetsfokus (stycken).	<i>Kommunledningsförvaltningen</i>
19. Kommunen ska uppmuntra företag och föreningar i den geografiska kommunen till att aktivt jobba med ett miljörelaterat förbättringsarbete.	19.1 Kontinuerligt arbete för att ge företag och föreningar tips kring verktyg för ett miljörelaterat förbättringsarbete (ja/nej).	<i>Kommunledningsförvaltningen</i>
	19.2 Antal företag och föreningar som deltagit i arrangemang/aktiviteter med miljö- och hållbarhetsfokus (stycken).	<i>Kommunledningsförvaltningen</i>
20. Kommunen ska informera och uppmuntra invånare för att underlätta en miljömedveten livsstil.	20.1 Kontinuerligt arbete för att informera och uppmuntra invånarna att agera miljösmart har skett (ja/nej).	<i>Kommunledningsförvaltningen</i>
	20.2 Antal publika arrangemang/kampanjer med miljö- och hållbarhetsfokus.	<i>Kommunledningsförvaltningen, Fritids- och kulturförvaltningen</i>

¹ Huvudansvarig för genomförandet markeras med kursiv stil.

TACK FÖR ER
UPPMÄRKSAMHET!

HABO KOMMUN